

Bibeln och äktenskapet

Några ord om hur vi som kristna skall ta emot Bibelns lära om äktenskapet och troget leva i enlighet med denna, samt vittnesbörd ur den lutherska bekännelsen.

av kyrkoherde Sten Rydh

Inledning

Äktenskapet är enligt Bibeln en ordning som Gud inrättade redan i skapelsen. I sin kärlek till oss ville Gud, att man och kvinna skulle vara förenade i ett livslångt gott och tryggt förhållande byggt på kärlek och förtroende.

Herren Gud sade: "Det är inte bra för mannen att vara ensam. Jag skall göra en medhjälpare åt honom, en som är hans like." ... Då lät HERREN Gud en tung sömn falla över mannen och när han hade somnat tog han ut ett av hans revben och fyllde det med kött. Och HERREN Gud formade en kvinna av revbenet som han hade tagit av mannen och förde henne fram till honom. ... Därför skall en man lämna sin far och sin mor och hålla sig till sin hustru, och de skall bli ett kött (1 Mos. 2:18-24).

Äktenskapets syfte är både att man och kvinna tillsammans skall ha ett innerligt kärleksfullt förhållande, där de kan hjälpa och stödja varandra, men också att de tillsammans skall fortplanta sig och bilda familj. Familjen är tänkt som en trygg plats där barnen kan växa upp på ett lyckligt och harmoniskt sätt, och där de kan få en god kristen undervisning både om tron och saligheten, men också om hur de på ett bra sätt kan leva och göra sin insats i samhället. Några bibelord om detta:

Hör, Israel! HERREN, vår Gud, HERREN är en. Och du skall älska HERREN, din Gud, av hela ditt hjärta och av hela din själ och av all din kraft. Dessa ord som jag i dag ger dig befallning om, skall du lägga på hjärtat. Du skall inskräpa dem hos dina barn och tala om dem när du sitter i ditt hus och när du går på vägen, när du lägger dig och när du stiger upp. Du skall binda dem som ett tecken på din hand, och de skall vara som ett band till påminnelse på din panna. Och du skall skriva dem på dörrposterna i ditt hus och på dina portar. (5 Mos. 6:4-9)

En god hustru, var finner man en sådan? Långt mer än pärlor är hon värd. På henne litar hennes mans hjärta och han saknar ingenting. I alla sina livsdagar gör hon honom gott, aldrig ont. ... För den betryckte öppnar hon sin hand, hon räcker ut sina armar mot den fattige. Hon fruktar ej för sin familj när vintern kommer... Hennes man är känd i stadens portar ... Kraft och värdighet är hennes klädnad, och hon ler mot den dag som kommer. Hon öppnar sin mun med vishet och har vänlig förmaning på sin tunga. Hon vakar över ordningen i sitt hem och äter ej sitt bröd i lättja. Hennes barn står upp och välsignar henne och hennes man berömmar henne. ... Älskvärdhet kan bedra och skönhet är en vindfläkt, men prisas skall den hustru som fruktar HERREN. Låt henne få njuta frukten av sitt arbete och må hennes gärningar prisa henne i portarna (Ords. 31:10ff).

Den som fruktar HERREN har ett tryggt fäste, hans barn får där en tillflykt (Ords. 14:26).

Se, barn är en HERRENS gåva, livsfrukt en lön (Ps. 127:3).

Som en fruktsam vinstock är din hustru inne i ditt hus, som olivplantor är dina barn kring ditt bord. Ty se, så blir den man välsignad som fruktar HERREN (Ps. 128:3f).

Ät därför ditt bröd med glädje och drick ditt vin med glatt hjärta. Gud är redan nöjd med det du gör. Låt dina kläder alltid vara vita och låt olja aldrig fattas på ditt huvud. Njut livet med en hustru som du älskar, alla dagar i ditt förgängliga liv, det som Gud ger dig under solen... Allt du kan göra, gör det med kraft (Pred. 9:7ff).

Enligt Bibeln råder det en särskild ordning mellan man och hustru och mellan barn och föräldrar. Denna ordning försöker man upphäva i det moderna, sekulariserade samhället, vilket är ett uttryck för att man inte vill böja sig för Guds och hans ordning. Men som kristna vet vi, att välsignelsen kommer när vi litar på allt vad Gud har befallt i sitt ord. Aposteln Paulus sammanfattar i Kolosserbrevet:

Ni hustrur, underordna er era män, för så bör det vara i Herren. Ni män, älska era hustrur och var inte hårda mot dem. Ni barn, lyd era föräldrar i allt, det är Herrens goda vilja. 21 Ni fäder, reta inte upp era barn, så att de tappar modet. (Kol. 3:18ff)

Lite mer utförligt skriver Paulus i Efesierbrevet:

Se alltså noga till hur ni lever, att ni inte lever som ovisa människor utan som visa. Ta väl vara på varje tillfälle, ty dagarna är onda. Var därför inte oförståndiga utan förstå vad som är Herres vilja. Berusa er inte med vin, sådant leder till ett liv i laster. Låt er i stället uppfyllas av Anden, så att ni talar till varandra med psalmer, hymner och andliga sånger, och sjunger och spelar för Herren i era hjärtan. Tacka alltid vår Gud och Fader för allt i vår Herre Jesu Kristi namn. Underordna er varandra i Kristi fruktan.

Ni hustrur, underordna er era män, så som ni underordnar er Herren. Ty en man är sin hustrus huvud, liksom Kristus är församlingens huvud- han som är Frälsare för sin kropp. Som församlingen underordnar sig Kristus, skall hustrun i allt underordna sig sin man.

Ni män, älska era hustrur, så som Kristus har älskat församlingen och offrat sig för den, för att helga den, sedan han renat den genom vattnets bad, i kraft av ordet. Ty han ville ställa fram församlingen inför sig i härlighet, utan fläck eller skrynkla eller något annat sådant. Helig och fullkomlig skulle den vara. På samma sätt är mannen skyldig att älska sin hustru som sin egen kropp. Den som älskar sin hustru älskar sig själv. Ingen har någonsin hatat sin egen kropp, utan man ger den näring och vårdar den, så som Kristus gör med församlingen, eftersom vi är lemman i hans kropp Därför skall en man lämna sin far och sin mor och hålla sig till sin hustru, och de två skall vara ett kött. Denna hemlighet är stor, - jag talar om Kristus och församlingen. Men vad er angår skall var och en älska sin hustru som sig själv, och hustrun skall visa sin man vördnad.

Ni barn, lyd era föräldrar i HERREN, det är rätt och riktigt. Hedra din far och mor. Detta är det första bud som har ett löfte: för att det skall gå dig väl och du skall leva länge på jorden. Och ni fäder, reta inte upp era barn, utan fostra och förmana dem i Herren (Ef. 5:15-6:4).

Om mannens och kvinnas uppgifter skriver också aposteln Petrus:

På samma sätt skall ni hustrur underordna er era män, så att den man som inte vill tro ordet kan vinnas utan ord genom sin hustrus liv, när han ser hur gudfruktigt och rent hon lever. Er prydnad skall inte vara något yttre: konstfulla håruppsättningar, påhängda guldsmycken eller fina kläder, utan hjärtats dolda människa med den oförgängliga skönheten hos en mild och stilla ande. Det är mycket dyrbart i Guds ögon. Så prydde sig också förr de heliga kvinnor som satte sitt hopp till Gud. De underordnade sig sina män, så som Sara var lydig mot Abraham och kallade honom herre. Hennes barn har ni blivit, när ni gör det som är gott och inte låter skrämman er.

På samma sätt skall ni män leva förståndigt tillsammans med era hustrur som är det svagare kärlet. Visa dem aktning som medarvingar till livets nåd, så att era böner inte blir hindrade. (1 Petr. 3:1-7).

Om äldre och yngre kvinnor skriver aposteln Paulus till Titus:

Äldre kvinnor skall på samma sätt uppträda som det anstår de heliga. De skall inte sprida skvaller eller missbruka vin. De skall vara lärare i det som är gott, så att de förmanar de unga kvinnorna att älska man och barn, att leva anständigt och rent, att vara husliga och goda och underordna sig sina män, så att Guds ord inte smädas. (Tit. 2:3ff)

Om männen skriver aposteln:

Äldre män skall uppträda nyktert, värdigt och behärskat och vara sunda i tro, kärlek och tålmod. ... Förmana på samma sätt de yngre männen att i allt visa gott omdöme, och var själv ett föredöme i goda gärningar. Ge i din undervisning prov på oförfalskad sanning och värdighet. Var sund och oklanderlig i ditt tal, så att din motståndare måste skämmas, då han inte har något ont att säga om oss (Tit. 2:2ff).

Ordningen mellan man och kvinna i skapelsen återspeglas också i församlingen:

Liksom kvinnorna tiger i de heligas alla församlingar skall de tiga i era församlingar. De får inte tala utan skall underordna sig, som också lagen säger. Vill de veta något, skall de fråga sina män där hemma. Ty det är en skam för en kvinna att tala i församlingen. Är det kanske från er Guds ord har gått ut? Eller har det kommit bara till er? Om någon menar sig vara profet eller andligt utrustad, skall han inse att det jag skriver till er är Herrens bud. (1 Kor. 14:34ff).

Jag vill nu att männen på varje ort skall be med heliga, upplyfta händer, utan vrede och diskuterande. På samma sätt skall kvinnorna be och uppträda i anständig klädedräkt, med blygsamhet och gott omdöme, och smycka sig, inte med håruppsättningar, med guld eller pärlor eller dyrbara kläder utan med goda gärningar, så som det anstår kvinnor som bekänner sig till gudsfruktan. En kvinna skall i stillhet ta emot undervisning och helt underordna sig. Jag tillåter inte att en kvinna undervisar eller gör sig till herre över mannen, utan hon skall leva i stillhet, eftersom Adam skapades först och sedan Eva. Och det var inte Adam som blev bedragen, utan kvinnan blev bedragen och gjorde sig skyldig till överträdelse. Men hon skall bli frälst under det att hon föder barn, om hon fortsätter att leva ett ärbart liv i tro, kärlek och helgelse. Det ordet är tillförlitligt. (1 Tim. 2:8ff).

Tyvärr kom ju synden in i världen, och därför har äktenskapet också ett kors. Våra liv är inte bara lycka och kärlek, tyvärr. Djävulen, den gamle ormen, Satan, lockade de första människorna Adam och Eva till synd mot Guds befallning, och nu ärver vi denna synd redan när vi blir till:

Gud var mig nådig, enligt din godhet, utplåna mina överträdelser enligt din stora barmhärtighet. Två mig ren från min missgärning, rena mig från min synd. ty jag känner mina överträdelser och min synd är alltid inför mig. Det är mot dig jag har syndat och gjort det som är ont i dina ögon. Du är rättfärdig när du talar, du är ren när du dömer. Se, i synd är jag född, och i synd blev jag till i min moders liv. Du vill ju ha sanning i mitt innersta, lär mig då vishet i mitt hjärtas djup. Rena mig med isop, så att jag blir ren, två mig så att jag blir vitare än snö (Ps. 51:3-9).

Det är synden som gör, att vi inte längre tror på Gud och älskar Honom över allting. Det är synden som gör att världen är full av högmod, avundsjuka, strider, mord, äktenskapsbrott, stöld, grymhet, kärlekslöshet, hat, lögn, förtal, falska läror och religioner. Människan skapar sig sin egen gudsbild och sina egna avgudar. Därför kan också äktenskapet och hemmet bli en plats, där det råder gräl och stridigheter, olydnad och elakhet, ja, där man till sist inte orkar eller vill leva tillsammans. Så upplöses tyvärr många äktenskap, och många väljer att öppet leva i förhållanden som strider mot Guds vilja. Det är ofta som Jesus sade till kvinnan vid Sykars brunn:

Fem män har du haft, och den du nu har är inte din man (Joh. 4:18).

Men mitt i allt detta elände är det en tröst som är större: Jesus Kristus har kommit till världen för att frälsa det som var förtappat. Det är inte de friska som behöver läkare, utan de sjuka. Kvinnan vid brunnen lämnade sin kruka och gick in i staden och berättade om Kristus för sina närmaste. Jesus var med vid bröllopet i Kana och gjorde sitt första under där, så att brudparet fick en stor glädje och det allra bästa vinet till gästerna istället för den tråkighet som skulle ha uppstått när vinet tog slut. Så kan också Jesus komma till ett

äktenskap där det råder sorgliga förhållanden och göra allting nytt. Många som var publikaner och skökor kom ju till Jesus, och han förvandlade deras liv. Den girige Sackeus blev generös när Jesus kom hem till honom. Maria Magdalena, som tidigare var en sköka, blev en troende som visade sin stora kärlek till Frälsaren.

Om korset i äktenskapet talar Gud redan i skapelsen direkt efter syndafallet:

Till kvinnan sade han: "Jag skall göra din möda stor när du blir havande. Med smärta skall du föda dina barn. Till din man skall din lust vara, och han skall råda över dig."

Till Adam sade han: "Du lyssnade på din hustru och åt av det träd om vilket jag hade befallt dig: Du skall inte äta av det. Därför skall marken vara förbannad för din skull. Med möda skall du livnära dig av den så länge du lever. Törne och tistel skall den bära åt dig och du skall äta av markens örter. I ditt anletes svett skall du äta ditt bröd till dess du vänder åter till jorden, ty av den har du tagits. Jord är du, och jord skall du åter bli." (1 Mos. 3:16ff).

Samtidigt som äktenskapet och hemmet är en god gåva från Gud, har det genom syndafallet blivit förenat med en förbannelse. Synden har kommit in i både kvinnans och mannens liv, och det som särskilt framhålls när det gäller kvinnan är smärtan i barnafödandet och underordnandet under mannen. Dessa båda kan ofta vara en stor prövning för kvinnan. Men samtidigt är det Guds vilja, att hon i trohet skall lämna detta åt Gud och ta fasta på den stora välsignelsen som Gud ger genom barnen och i förhållandet till mannen.

För mannen gäller det särskilt förbannelsen i samband med yrkesarbetet. Att försörja familjen är ofta mycket tungt och svårt. Jorden bär törne och tistel, vilket visar sig i missväxt och arbetslöshet och stora svårigheter att få ekonomin att gå ihop. Detta gäller särskilt när makarna tar sina av Gud givna uppgifter på allvar och vill ta emot de barn som Gud ger och uppfostra dem i Herrens tukt och förmaning. En sådan uppfostran måste ju ske i hemmet, vilket kräver mycket tid och omsorg av föräldrarna. I en tid då det fanns kristen undervisning i skolorna var detta ju en stor hjälp för föräldrarna. I det sekulariserade samhället får de kristna familjerna ett särskilt kors att bära, då föräldrarna måste ge barnen en kristen fostran i strid mot mycket av vad de kommer att lära sig i den sekulariserade skolan. Om då endast en av föräldrarna är kristen, blir denna uppgift ännu större och viktigare. Många kristna i denna situation ger då upp och anpassar sig mer och mer efter den icke kristna parten.

Så ser vi - tyvärr - att det världsliga inflytandet på olika sätt kommer in i det kristna hemmet. Det kan också ske genom föräldrarnas girighet. Istället för att sätta Gud i första rummet, blir penningbegäret det viktigaste. För att familjen skall få en bättre ekonomi förvärvsarbetar båda föräldrarna i regel och avstår också medvetet från att skaffa de barn, som de annars kanske skulle ha fått. En kristen familj som gör allvar av att alla barn är en Guds gåva, som de vill uppfostra till sanna kristna genom dopet och katekesundervisning, har idag därför ett stort motstånd att möta från den icke-kristna omgivningen.

En kristen man eller hustru, som inte kan dela sin tro med den andra parten har här ett särskilt kors. Men det är också en möjlighet att med ett gott kristet liv kunna vinna den andra parten för Herren. Ett underbart exempel på detta har vi i kyrkofadern Augustinus mor. Hennes man var hedning, och sonen Augustinus kom tidigt ut i världen och föll för dess många frestelser. Fadern ville framför allt att Augustinus skulle få ära och berömmelse, vilket han också fick genom sin vältalighet. Men han hade många lösa förbindelser och en son utanför äktenskapet. Han sökte sig också till den falska religionen

manikeismen. Men hans moder Monika hade gjort allt för att fostra sin son kristet, och hon var outröttlig i att bedja för honom och följa honom med sina förmaningar. Till sist fick hon till sin stora glädje vara med om, att Augustinus blev en omvänd kristen och en framstående lärare i kyrkan. (Jag har för mig att jag också läst att hennes man dog som kristen, men är osäker på detta.) Det är också väldigt gripande att läsa Augustinus egna bekännelser.

När det gäller det kristna korset har det också en annan sida. När synden kom in i världen blev också den sexuella föreningen mellan makarna sådan, att den ursprungliga renheten förstördes och otukten kom in, alltså orena tankar och gärningar i stället för helighet, kyskhet och renhet. Sexualiteten är ju en Guds gåva, men på grund av synden utövar människan den ofta på ett felaktigt sätt, både utom och inom äktenskapet. Om detta skriver aposteln Paulus:

Vet ni inte att inga orättfärdiga skall få ärv Gud's rike? Bedra inte er själva! Varken otuktiga eller avgudadyrkare, varken äktenskapsbrytare eller de som utövar homosexualitet eller de som låter sig utnyttjas för sådant, varken tjuvar eller giriga, varken drinkare, förtalare eller utsugare skall ärv Gud's rike. Sådana var en del av er. Men ni har tvättats rena, ni har blivit helgade, ni har förklarats rättfärdiga i Herren Jesu Kristi namn och i vår Guds Ande (1 Kor. 6:9ff).

Men kroppen är inte till för otukt utan för Herren, och Herren för kroppen. Gud har uppväckt Herren, och genom sin makt skall han också uppväcka oss. Vet ni inte att era kroppar är Kristi lemmar? Skall jag ta Kristi lemmar och göra dem till en skökas lemmar? Nej, naturligtvis inte! Eller vet ni inte att den som förenar sig med en sköka är en kropp med henne? Det heter: De två skall bli ett kött. Men den som är förenad med Herren är en ande med honom. Fly bort från otukten! All annan synd som en människa begår är utanför kroppen, men den otuktige syndar mot sin egen kropp. Eller vet ni inte att er kropp är ett tempel åt den helige Ande, som bor i er och som ni har fått av Gud, och att ni inte tillhör er själva? Ni har blivit köpta och priset är betalt. Så förhåll er då Gud i er kropp! (1 Kor. 6:14-20).

I detta sammanhang talar aposteln Paulus om äktenskapet som ett botemedel, ett ställe som Luther ofta anförde mot den romerska kyrkans förakt för äktenskapet. Paulus skriver:

Det är visserligen bäst för en man att inte röra en kvinna. Men för att undvika otuktssynder skall varje man ha sin hustru och varje hustru sin man. Mannen skall ge sin hustru vad han är skyldig henne och på samma sätt hustrun sin man. Hustrun bestämmer inte över sin kropp, det gör mannen. På samma sätt bestämmer inte mannen över sin kropp, det gör hustrun. Håll er inte borta från varandra utom möjligen för en tid med bådas samtycke, så att ni kan ägna er åt bönen. Och kom sedan tillsammans igen, så att Satan inte frestar er, eftersom ni inte kan leva avhållsamt. Men detta ger jag som ett råd, inte som en befallning. (1 Kor. 7:1ff).

Paulus visar ju här tydligt, att det äktenskapliga samlivet - som är en Guds gåva - också är en stor hjälp mot otukten. Vissa människor har en särskild gåva att kunna leva ensamma i kyskhet, som Paulus själv. Men de flesta människor bör gifta sig och då också leva tillsammans sexuellt och inte dra sig undan från varandra.

Vad säger då Bibeln om månggifte, skilsmässa och omgifte? I Gamla testamentet ser vi, att Gud tillät flera hustrur, t.ex. Abraham, som på Saras inrådan tog även Hagar som hustru. David och Salomo hade också flera hustrur. Men detta tycks ha att göra med, att människosläktet skulle växa snabbt. I början blev ju människorna mycket äldre och gifte sig givetvis med sina systrar, då det inte fanns några andra. Men det påpekas snarast som något negativt att t.ex. Lemek tog sig två hustrur (1 Mos. 4:19ff), och Salomos många hustrur och bihustrur blev också till hans fall, då han lockades att följa deras främmande

gudar. Skilsmässa tilläts också i viss mån i Gamla Testamentet, men Jesus säger uttryckligen att detta var för deras hjärtans hårdhets skull (Matt. 19:8). Det var den borgerliga lagen som gav denna möjlighet, eftersom synden ibland gör det omöjligt för vissa människor att leva tillsammans. Sår är det i vår tid också möjlighet att i enlighet med borgerlig lag skilja sig. Men en helt annan sak är det, om vi frågar efter vad Gud vill med våra äktenskap. Om detta säger Jesus:

Några fariseer kom fram till honom och ville snärja honom och sade: "Är det tillåtet att skilja sig från sin hustru av någon anledning?" Han svarade: "Har ni inte läst att Skaparen från begynnelsen gjorde dem till man och kvinna och sade: Därför skall en man lämna sin far och mor och hålla sig till sin hustru, och de två skall vara ett kött? Så är de inte längre två utan ett kött. Vad Gud har fogat samman skall människan inte skilja åt."

De sade till honom: "Varför har då Mose befallt att mannen skall ge hustrun ett skilsmässobrev* och skicka bort henne?" Han svarade: "Därför att era hjärtan är så hårda tillät Mose er att skiljas från era hustrur, men från början var det inte så. Jag säger er: Den som skiljer sig från sin hustru av något annat skäl än otukt och gifter sig med en annan, han begår äktenskapsbrott." (Matt. 19:3ff).

Här ser vi tydligt, att skilsmässa strider mot Guds bud. Om vi vill vara kristna och hålla oss till vad Jesus säger, skall vi också betrakta äktenskapet som livslångt och oupplösligt. Ett enda undantag finns, och det är otukt eller äktenskapsbrott, alltså när den ena parten är otrogen med någon annan. Om en kristen blir utsatt för detta, har han eller hon rätt att begära skilsmässa - men måste givetvis inte göra det. Om den som begått äktenskapsbrottet ångrar sig och ber om förlåtelse kan den kristna parten också förlåta precis som Gud så många gånger förlåter oss för våra fruktansvärda synder mot Honom. Men den oskyldiga parten har enligt Jesu ord rätt att i ett sådant fall - om han eller hon inte ser någon annan möjlighet - skilja sig. Äktenskapet är då de facto upplöst genom själva äktenskapsbrottet. Den kristne är under sådana förhållanden inte längre underkastad något tvång, d.v.s. äktenskapsbandet är upplöst, och den kristne är fri att eventuellt gifta om sig. Den romersk-katolska kyrkan förnekar detta, men de går då uppenbart emot Skriften.

Men om en kristen i något annat fall än otukt tar initiativ till skilsmässa är det en synd. Jesus säger tydligt:

Jag säger er: Var och en som skiljer sig från sin hustru av något annat skäl än otukt, han blir orsak till att äktenskapsbrott begås med henne, och den som gifter sig med en frånskild kvinna begår äktenskapsbrott. (Matt. 5:32).

Äktenskapet är alltså i Guds ögon inte upplöst bara därför att makarna eller den ena maken inte längre vill fortsätta att leva tillsammans. Om det därför av någon anledning visar sig helt omöjligt att leva ihop med sin make, och man skiljer sig till det yttre, så består ändå äktenskapet inför Gud. I ett sådant fall måste man fortsätta att leva ogift eller försona sig med sin make/maka. Att ta en sådan frånskild kvinna till hustru är att begå äktenskapsbrott med henne, eftersom hennes tidigare äktenskap inför Gud fortfarande består. Samma sak gäller givetvis om en kvinna tar en frånskild man till make. Aposteln Paulus skriver:

En hustru är bunden så länge hennes man lever. Men om mannen dör, är hon fri att gifta om sig med vem hon vill, bara det sker i Herren (1 Kor. 7:39).

Paulus syftar här på vad Herren själv, alltså Kristus, har befallt. Äktenskapet består ända till döden. Därefter får man gifta om sig om det är lämpligt och inte strider mot Guds Ord.

Paulus säger också att den som är ogift bör föbli ogifta om det är möjligt, men att de hellre bör gifta sig ”än att brinna”, som det står i grundtexten:

Till de ogifta och änkorna säger jag att det är bäst för dem om de förblir som jag. Men om de inte kan leva avhållsamt skall de gifta sig, eftersom det är bättre att gifta sig än att vara upptänd av begär. (1 Kor. 7:9)

Sedan undervisar Paulus om skilsmässa på följande sätt:

De gifta ger jag en befallning som inte är min utan Herrens:* En hustru får inte skilja sig från sin man - skiljer hon sig skall hon förbli ogift eller försona sig med sin man - och en man får inte överge sin hustru (1 Kor. 7:10f).

Detta stämmer alltså exakt med Jesu undervisning. Den som är gift får inte skilja sig, och om han eller hon ändå gör det, så skall han/hon förbli ogift. Äktenskapet består inför Gud, och vad Gud har sammanfogat får inte människan åtskilja. Det är alltså inte fråga om att otukt eller äktenskapsbrott har begåtts.

Efter detta fortsätter aposteln med att undervisa om s.k. blandäktenskap, där endast den ena parten är kristen. En icke-kristen kan ju inte förväntas följa Guds bud på samma sätt som en kristen, eftersom han eller hon kanske inte tror att äktenskapet är oupplösligt eller därför att den icke-kristne inte förstår vilken allvarlig synd det är inför Gud att upplösa ett äktenskap. Om detta skriver Paulus:

Till de andra säger jag, inte Herren: om en broder har en hustru som inte är troende och hon är villig att leva med honom, får han inte överge henne. Och om en hustru har en man som inte är troende och han är villig att leva med henne, får hon inte överge honom. Ty mannen som inte tror är helgad genom sin hustru, och hustrun som inte tror är helgad genom sin troende man. Annars vore era barn orena, men nu är de heliga. Men om den otroende vill skiljas, så låt honom göra det. I sådana fall är brodern eller systemen inte bunden som en slav. Gud har kallat er att leva fredligt tillsammans. Vet du då, hustru, om du kommer att frälsa din man, och vet du, man, om du kommer att frälsa din hustru? (1 Kor. 7:12ff).

Paulus lär alltså, att en kristen som är gift med en icke-kristen lever i ett rätt och riktigt äktenskap inför Gud. Uttrycket att den icke-troende är ”helgad” genom sin troende make och att barnen är ”heliga” syftar på detta. Gud har instiftat äktenskapet, och det är giltigt oberoende av makarnas tro. När en av makarna tror på Kristus är det ett rätt, kristet äktenskap, av Gud instiftat, även om den andre maken inte tror. Men om den icke-troende vill skiljas upplöses äktenskapsbandet. Den som på ett sådant sätt har blivit övergiven av sin icke-kristne make är fri att gifta om sig. Han är inte längre ”underkastad något tvång” (1917), alltså gäller inte längre äktenskapsbandet.

Man brukar därför säga, att även s.k. ”illvilligt övergivande” från den ena makens sida är detsamma som att äktenskapet är upplöst. Ett annat exempel på detta är när en make - vanligen mannen - ger sig iväg, kanske flyttar till ett annat land och är borta flera år och så lämnar maka och barn vind för våg. Ett sådant övergivande upplöser också äktenskapet. I vår tid ser vi ju många tragiska exempel på hur föräldrarna skaffar barn och sedan snart skiljer sig och får barn med någon annan. Familjeförhållandena blir hur tilltrasslade som helst, och de som får lida mest är barnen. Enligt Bibelns lära är detta helt förkastligt. Äktenskapet är samhällets grund och en plats där trohet skall råda. Makarna är skyldiga varandra att visa obrottslig trohet och ta hand om varandra även när det uppstår svårigheter, sjukdom och andra problem. För detta behövs mycket kärlek och ofta en myckenhet av förlåtelse. För vi är syndare, som inte lever så som vi borde. Må Gud

förbarma sig över oss och hjälpa oss att leva i goda, trogna äktenskap, där vi själva och våra barn får en försmak av det himmelska hemmet.

Några ställen ur vår lutherska bekännelse om äktenskapet.

Gud bjuder oss att hålla äktenskapet i ära. I alla väl ordnade samhällen, till och med ban hedningarna, ha lagarna omgivit det med stor ära. (Svenska Kyrkans Bekännelseskrifter 1957, SKB, s. 69).

På samma sätt har det också fordomsdags (hos judarna) tillgått med äkta hustrur. När en annans hustru behagade någon, så kände man sådana finter, att man, själv eller genom andra - ty många medel och vägar voro härvid möjliga - lagade, att hennes man fattade ovilja emot henne eller hon satte sig upp emot honom och betedde sig så, att han måste skilja henne ifrån sig och lämna henne åt den andre. Detta har utan tvivel varit en utbredd sed under Gamla testamentets tid, såsom man också i evangeliet läser om konung Herodes, att han äktade sin egen broders hustru, medan denne ännu levde; och dock ville han, såsom ock S:t Markus vittnar om honom (Mark. 6:20), vara en ärbär och from man. Men något dylikt förekommer, hoppas jag icke hos oss, då det ju i Nya testamentet är förbjudet för makar att skiljas från varandra. (SKB, s. 436).

Denna lag om prästernas celibat, som motståndarna försvara, kunna vi icke godkänna, emedan den strider både mot gudomlig och naturlig rätt ... För det första lär oss 1 Mos. att människorna är skapade att vara fruktsamma, och det ena könet har därför med rätta böjelse för det andra. Vi tala här nämligen icke om den onda begärelsen, som är synd, utan om den böjelse ... som man kallar naturlig kärlek. Och denna kärlek, varmed det ena könet har böjelse för det andra, är förvisso en gudomlig ordning. ... Ty så länge naturen icke ändras, måste den ordning som Gud nedlagt i naturen förbliva, och den kan icke upphävas genom några mänskliga lagar. ... I denna fråga gäller därför alltjämt både vad Skriften lär och de lagkunnige klokt nog hävdad, nämligen att förbindelsen mellan man och kvinna tillhör den naturliga rätten. Den naturliga lagen är i sanning vidare en gudomlig lag, ty den är en av Gud i naturen nedlagd ordning ... För att undgå otuktssynder må var man hava sin egen hustru. Detta är en uttrycklig befallning, som gäller var och en, som icke är särskilt skickad till celibat. ... Föreskriver icke Paulus här, att de som icke hava återhållsamhetens gåva, skola taga sig hustrur? ... Det är bättre att gifta sig än att brinna. ... Därför talar Paulus om äktenskapet som ett botemedel och bjuder, att man för den uppflammande åtråns skull skall gifta sig. ... Ty Gud vill icke, att man skall förakta hans ordningar och skapade verk. ... Vad nu Gud har sammanfogat, det må människan icke åtskilja (SKB, s. 254ff).

För det första måste motståndarna erkänna, att de troendes äktenskap är rent, ty det är helgat genom Guds ord, d.v.s. det är tillåtet och gillat av Guds ord, såsom Skriften rikligen betygar. Ty Kristus kallar äktenskapet en av Gud ordnad sammanfogning. ... Och Paulus säger om äktenskapet, om mat och dylika ting : Det helgas genom Guds ord och genom bön. ... Likaledes säger han i 1 Kor. 7: Den icke troende mannen är helgad genom sin troende hustru o.s.v., det vill säga: det äktenskapliga samlivet är tillåtet och heligt på grund av tron på Kristus. (SKB, s. 258).

Paulus säger, att kvinnan blir frälst genom att föda barn [1 Tim. 2:15: "dock skall kvinnan under det hon föder sina barn, vinna frälsning om hon förbliver i tro och kärlek och helgelse, med ett tuktigt väsende", 1917, min anm.]. Vad ärofullare kunde han säga mot celibatets skrymteri än detta, att kvinnan blir frälst just genom det, som hör det

äktenskapliga livet till, genom samlivet, födandet och övriga familjelivets åligganden? Men vad menar då Paulus? Läsaren må lägga märke till att han tillägger tron och icke prisar uppfyllandet av familjelivets plikter utan tro: Om de förbliva i tro, säger han. Han talar nämligen om mödrar i allmänhet. Han fordrar först och främst tron, varigenom kvinnan får syndaförlåtelse och rättfärdiggörelse. Därefter tillägger han ett visst kallelsens verk, såsom i varje enskild människas liv goda gärningar i hennes särskilda kallelse böra följa på tron. Denna goda gärning behagar Gud för trons skull. Så behagar fullgörandet av kvinnans plikter Gud, och så frälses den troende kvinnan, som tjänar Gud i uppfyllandet av kallelsens plikter.

Dessa bibelord betyga, att äktenskapet är tillåtet. Men om det kan kallas rent, som är tillåtet inför Gud och gillat av honom, så är äktenskapet rent, emedan det är gillat av Guds ord. ... Ty vi rättfärdiggöras varken på grund av ett jungfruligt liv eller på grund av äktenskapet, utan av nåd för Kristi skull, så vi tro, att vi för hans skull ha en nådig Gud (SKB, s. 258f).

Emellertid veta rättskaffens människor att inskränka det äktenskapliga samlivet, särskilt då de äro upptagna av offentliga värv, vilka ofta ge männen så mycket att göra, att de ur sina sinnen måste förjaga alla tankar på familjeliv. De veta också att iakttaga, vad Paulus bjuder, nämligen att hava sin maka i helgelse och ära. De veta likaledes, att man stundom bör draga sig undan för att få ledighet till bön, men Paulus vill icke att detta skall vara för beständigt (SKB, s. 260).

Orättfärdig är också den förordningen, som vid äktenskapsskillnad förbjuder den oskyldiga parten att gifta sig (SKB, s. 353).

Artiklar som icke kunna fördragas i familjen.

... Att äkta makar för trossakers skull få skilja sig från varandra, lämna varandra och ingå nytt äktenskap med någon annan som är av samma tro (SKB, s. 537).

Lilla katekesen.

Sjätte budet. Du skall icke begå äktenskapsbrott. Vad är det? Vi skola frukta och älska Gud, så att vi föra ett rent och tuktigt leverne både i ord och gärning och att var och en älskar och ärar sin äkta maka (SKB, s. 363).

Hustavlan.

För äkta män.

I män skolen ock på ett förståndigt sätt leva tillsammans med edra hustrur, då ju hustrun är det svagare kärlet; och eftersom de äro edra medarvingar till livets nåd, skolen I visa dem alla ära, på det att edra böner icke må bli förhindrade. (1 Petr. 3). Och varen icke bittra mot dem (Kol. 3).

För hustrur.

I hustrur underordnen eder edra män såsom Herren, såsom Sara var lydig mot Abraham och kallade honom 'herre'; och hennes barn haven I blivit, om I gören vad gott är och icke låten eder förskräckas av något (1 Petr. 3).

För föräldrar.

I fäder, reten icke edra barn till vrede, på det de icke må bliva klenmodiga, utan fostren dem i Herrens tukt och förmaning. (Ef. 6).

För barn. I barn, varen edra föräldrar lydiga i Herren ty detta är rätt och tillbörligt. Hedra din fader och din moder. Det är ju först detta bud som har löfte med sig: för att det må gå dig väl och du må länge leva på jorden (Ef. 6). (SKB, s. 375f)

Stora katekesen.

Sjätte budet... det som har högst värde näst efter han egen kropp, nämligen hans äkta maka, som är ett kött med honom, så att man i fråga om intet som tillhör honom kan göra honom större skada (SKB, s. 419).

(Detta bud) är givet emot alla former av okyskhet, huru man än må kalla dem. Härvid är icke blott den yttre gärningen förbjuden, utan också allt som är orsak, lockelse och medel därtill, så att hjärtat, munnen och hela kroppen skola vara kyska och icke giva något rum åt okyskheten eller lämna hjälp och råd därtill. (SKB, s. 420).

För det första huru Gud så härligt hedrar och prisar detta stånd, i det han genom sitt bud både bekräftar och hägnar detsamma. ... Därför vill han ock, att det av oss hedras, anses och aktas såsom ett gudomligt, saligt stånd, emedan han har stiftat detsamma före alla andra stånd och fördenskull - såsom uppenbart är - skapat man och kvinna på olika vis, icke till okyskhet, utan för att de skulle hålla samman, vara fruktsamma, föda barn, försörja och uppfostra dem till Guds ära. ... Sålunda är det äktenskapliga livet ej ett skämt eller mänsklig uppfinning, utan det är därvid fråga om en mycket viktig sak och Guds allvarliga vilja. Ty det ligger för honom alla makt uppå, att man uppfostrar barn, som äro samhället till gagn och främja Guds kunskap, ett saligt liv och alla dygder, så att ondskan och djävulen bekämpas.

Därför har jag beständigt lärt, att man icke skall förakta eller såsom mindervärdigt anse detta stånd, såsom den blinda världen och våra falska anliga göra, utan betrakta det i ljuset av Guds ord, varmed det är smyckat och helgat, så att det icke blott är jämbördigt med alla andra stånd, utan står framför och över dem alla, det må nu gälla kejsare, furstar, biskopar eller vilka som helst. Ty alla både andliga och världsliga stånd måste ödmjuka sig inför detta stånd och ingå i detsamma, såsom vi skola höra. Därför är det icke ett stånd för särskilda människor, utan det allra mest omfattande och ädla stånd, som omsluter och gäller hela kristenheten, ja, hela världen. (SKB, s. 420f).

För det andra bör du ock veta, att det icke blott är ett hedersamt utan också ett nödvändigt stånd och att Gud allvarligen påbjudit, att män och kvinnor, av vad stånd de vara må, i regel, försåvitt de därtill äro av naturen skickade, skola ingå i detsamma (SKB, s. 421).

Detta betonar jag nu därför, att man må tillse, att de unga få lust för det äkta ståndet och veta, att det är ett saligt och Gud välbehagligt stånd. ... I överensstämmelse härmed vare nu slutligen sagt, att detta bud kräver icke allenast, att var och en i gärningar, ord och tankar lever kyskt i sitt stånd, s.v.s. som regel i det äkta ståndet, utan också att han håller kär och aktar sin honom av Gud givna äkta maka. Ty där äktenskaplig kyskhet skall bevaras, där måste man och hustru framför allt leva tillsammans i kärlek och endräkt, så att den ene älskar den andre av hjärtat och med fullkomlig trohet. Ty detta hör till det allra viktigaste av det som skapar håg och lust till kyskhet, och när det är för handen, skall väl också kyskheten följa av sig själv, utan alla bud. Därför manar också S:t Paulus så flitigt äkta makar att älska och ära varandra. (SKB, s. 422).